

ŚWIAT FINANSÓW dla uczniów szkół podstawowych i średnich

eBook został opracowany w ramach projektu „Uczelnie Szkołom
– o finansach z NBP. Edycja II.” przez pracowników
Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej.

Autorzy:

Jarosław Ziętarski, Alina Guzik

Oprawa graficzna:

Robert Bąk

Gdańsk 2022

SPIS TREŚCI

SKĄD SIĘ BIORĄ PIENIĄDZE? 5

FINANSE W DOMU 9

Własny budżet domowy.....15

FINANSE W PRZEDSIĘBIORSTWIE 17

Sprawdźcie swoje siły!.....20

OSZCZĘDZANIE I INWESTOWANIE 21

Oszczędzanie wg metody 6 słoików.....25

BEZPIECZNE FINANSE 26

MOJA PIERWSZA WYPŁATA 32

Kompetencje przyszłości.....35

KREDYT I POŻYCZKA 36

Cześć!

Czy zastanawialiście się kiedyś nad tym jak funkcjonuje świat, który Was otacza?

Jest na nim ok. 200 państw. Każde z nich ma swoją specyfikę, kulturę i bardzo często swój własny język. Odrębny język to jedna z głównych barier w porozumiewaniu się. Jest jednak język wspólny dla wszystkich ludzi. Tak samo rozumiany w każdym kraju. To język finansowy.

Finanse kojarzone są z pieniądzem i słusznie. Mimo różnych zwyczajów, walut i miejsca zamieszkania w ten sam sposób posługujemy się pieniądzem, który ktoś wyprodukował. Zdobywamy go i wydajemy.

Czy nie wydaje Wam się to dziwne? Ktoś produkuje pieniądze, a potem wszyscy chcemy je pozyskać głównie po to... żeby je wydać.

Za chwilę dowiecie się dlaczego tak się dzieje, czyli jak działa świat finansów.

**SKĄD SIĘ BIORĄ
PIENIĄDZE?**

Macie w domu grę Monopoly? Ja gdy w nią gram najbardziej lubię być bankierem. Układanie tych różnych banknotów sprawia mi super przyjemność. Niestety pieniądze używane w grach nie mogą być wykorzystane poza nią, czyli w naszym codziennym życiu. Służą tylko do zabawy.

Prawdziwy pieniądz musi:

- być powszechnie akceptowanym środkiem płatniczym (np. w każdym sklepie),
- przedstawiać określoną wartość (czyli wiesz ile lub co możemy za niego kupić), co pozwala na jego gromadzenie (czyli oszczędzanie) i wydawanie w przyszłości (tzw. środek tezauryzacji),
- umożliwiać kupowanie różnych rzeczy, dzięki temu, że sprzedawcy wyrażają wartość swoich towarów i usług za pomocą cen, czyli ilości pieniędzy którą chcą w zamian (tzw. środek wymiany oraz miernik wartości).

= 2 x

= 5 x

= 10 x

= 20 x

= 100 x

Dodatkowo pieniądź powinien być podzielny (stąd różne nominały na monetach i banknotach), łatwy w przenoszeniu (stąd ich niewielki rozmiar) i odporny na psucie (te monety są trwalsze niż plastikowe używane w grach).

Skoro można wyprodukować pieniądze do różnych gier, czy można wyprodukować te, których używamy na co dzień? I tak i nie. Tak – dlatego, że przecież ktoś to robi.

Czy można...?

TAK

NIE

Zgodnie z konstytucją naszego kraju wyłączne prawo do emisji, czyli wprowadzenia pieniędzy do obiegu ma bank centralny (czyli Narodowy Bank Polski).

To oznacza, że nikt inny nie może tego robić. Czyli nie możecie drukować pieniędzy na domowej drukarce bo... jest to nielegalne. Za taki czyn grozi kara wielu lat więzienia.

Jest tego przyczyna – gdyby każdy mógł drukować pieniądze w domu ich wartość byłaby... taka jak wartość pieniędzy w grze Monopoly – czyli symboliczna. Nikt takich pieniędzy nie traktuje poważnie.

Najbardziej popularną i znaną formą pieniądza są banknoty i monety.

Drugą dość popularną formą pieniądza jest pieniądz bezgotówkowy, czyli dostępny przez bank, którego jesteśmy klientem.

W tym przypadku używamy najczęściej bankowości internetowej lub karty płatniczej. Pieniądze w tym przypadku są przelewane z jednego konta na inne.

Dzięki pieniądzom bezgotówkowym zakupy są łatwiejsze i bezpieczniejsze.

FINANSE W DOMU

Bez względu na to, czy mieszkacie z rodziną czy w pojedynkę, potrzeby ludzi na całym świecie wyglądają podobnie. Np. wszyscy musimy coś zjeść, ubrać się, itp.

Chcemy miło spędzić czas, bawić się, spotykać się z innymi i realizować swoje marzenia.

I mieć swój własny kąt, w którym możemy odpocząć. Zaspokajanie naszych potrzeb w większości przypadków jest związane z ponoszeniem wydatków.

Kupujemy jedzenie, napoje, ubrania, meble, różne sprzęty, a nawet mieszkania lub domy. W skrócie prawie codziennie wydajemy jakieś pieniądze.

Mamy dużo pomysłów jak wydać pieniądze. Trzeba się jednak zastanowić jak je zdobyć.

Osoby młodsze dostają czasem jakieś kieszonkowe lub prezenty na urodziny. Niekiedy można sobie dorobić np. wyprowadzając psa sąsiada.

Zaplanujmy teraz nasze finanse. Planowanie finansów nazywa się budżetowaniem, a finanse domowe to inaczej budżet domowy.

Tak może wyglądać wasz budżet domowy.

Dochody (+) czyli skąd mam pieniądze?	Wydatki (-) na co wydaję?	Oszczędności (dochody - wydatki)
<ul style="list-style-type: none">• 100 zł na urodziny• 50 zł ze sprzedaży książki• 60 zł za wyprowadzenie psa sąsiada	<ul style="list-style-type: none">• 50 zł - 10 x kanapka• 20 zł - bilet do kina• 12 zł - popcorn	210 - 82
Razem: 210 zł	Razem: 82 zł	Oszczędności: 128 zł

Osoby dorosłe chodzą do pracy lub zakładają przedsiębiorstwa i w ten właśnie sposób zarabiają na życie. To co zarobią powinno się znaleźć w kolumnie „dochody”. W Polsce pensje dostajemy zazwyczaj raz w miesiącu. To ważne, bo wydajemy pieniądze znacznie częściej, np. codziennie możemy kupić sobie coś do jedzenia. Dlatego też warto jest planować nie tylko dochody, ale przede wszystkim wydatki.

Pod koniec każdego miesiąca dowiedziecie się ile pieniędzy zamierzacie wydać w porównaniu do tego co zarobiliście (czyli w porównaniu do dochodów). Jeżeli swoich wydatków nie zaplanowaliście, to bardzo możliwe, że nic Wam nie zostanie. Twoje finanse same się nie zaplanują.

Kalkulacja budżetu domowego jest bardzo prosta: zarobiliście więcej niż wydaliście – macie oszczędności.

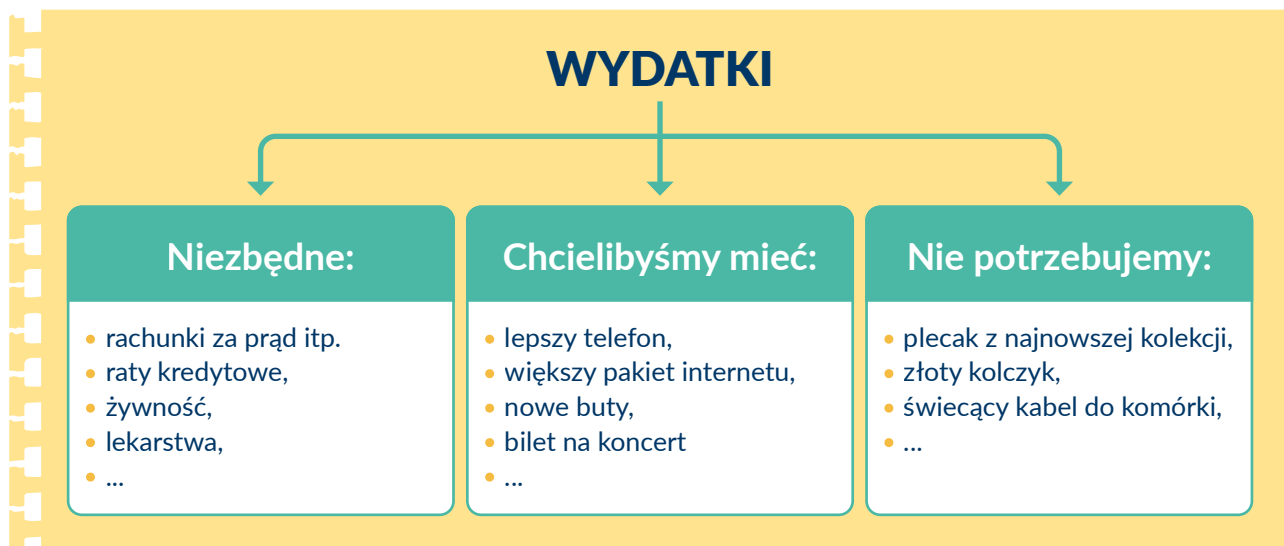

W innym przypadku, czyli gdy wydaliście wszystko co zarobiliście nic nie zaoszczędzicie.

Jak widzicie – ważne jest żeby zaplanować wydatki, bo razem z wydatkami planujecie też oszczędności.

Aby to zrobić możecie podzielić wydatki na te niezbędne, bez których naprawdę nie możecie się obyć. Na te, które chcielibyście mieć, ale jesteście świadomi, że nie są one niezbędne oraz na te, których tak naprawdę nie potrzebujecie.

Jeżeli zrezygnujecie z niepotrzebnych wydatków (ostatnia lista), dobrze wybierzeć wydatki na rzeczy, które chcielibyście mieć (środkowa lista) i przemyślicie wydatki niezbędne (pierwsza lista) – jest duża szansa, że uzbieracie całkiem niezłe oszczędności!

Niezbędne

Możemy na przykład zaoszczędzić w obszarze „niezbędnych wydatków”, gdy zrobimy sobie kanapki do szkoły, czyli nie będziemy ich kupowali w sklepiku. Możemy zmniejszyć rachunki za prąd używając np., żarówek energooszczędnych. Dbanie o zdrowie pomoże Wam ograniczyć wydatki związane z lekarstwami.

Chcielibyśmy mieć

Przejdźmy teraz do kategorii „chcielibyśmy mieć”. Nie są to wydatki niezbędne więc możemy z czegoś zrezygnować. Może akurat potrzeba posiadania nowego telefonu nie wynika z tego, że nasz obecny nie działa, tylko np. zobaczyliśmy u kolegi nowszy model. W takim przypadku nie potrzebujemy wymieniać telefonu na lepszy. Możemy z tego wydatku zrezygnować. Podobnie sprawa może wyglądać z butami. Jeżeli chcemy mieć nowe buty, tylko dlatego, że widzieliśmy reklamę nowej kolekcji, a nasze dotychczasowe buty są w dobrym stanie - również możemy zrezygnować z tego wydatku. A co jeżeli zarówno telefon jak i buty wymagają wymiany? Wówczas sprawdzamy, czy tego wydatku nie można ograniczyć. Buty jak i telefon można kupić w skrajnie różnych cenach. Wybierzmy te, na które nas stać.

Nie potrzebujemy

Kategoria „nie potrzebujemy” odzwierciedla nasze słabości. Decydujemy się na nie pod wpływem emocji, ale bardzo często dość szybko zdajemy sobie sprawę, że kupiliśmy daną rzecz zupełnie niepotrzebnie. Chęć zaimponowania innym powoduje, że pragniemy mieć rzeczy z najnowszej kolekcji, lub gadżety, które są zupełnie zbyteczne. Świecące kable, długopisy z latarką, złote kolczyki, śmieszna czapka z brodą lub poduszka w kształcie ulubionej potrawy są tego najlepszym przykładem. Sposobem na tego rodzaju wydatki jest zrobienie listy i podjęcie decyzji o ich zakupie po kilku dniach, kiedy emocje już opadną. W tej kategorii jesteśmy w stanie zaoszczędzić najwięcej pieniędzy.

Przy planowaniu własnych finansów przestrzegajcie
poniższych wskazówek:

Trzymaj się zaplanowanych wydatków

Wybieraj tańsze opcje

Szukaj oszczędności w wydatkach

Lipiec

Dochód:

Wydatki:

.....

.....

.....

.....

Suma wydatków:

Oszczędności:

Sierpień

Dochód:

Wydatki:

.....

.....

.....

.....

Suma wydatków:

Oszczędności:

Wrzesień

Dochód:

Wydatki:

.....

.....

.....

.....

Suma wydatków:

Oszczędności:

Październik

Dochód:

Wydatki:

.....

.....

.....

.....

Suma wydatków:

Oszczędności:

Listopad

Dochód:

Wydatki:

.....

.....

.....

.....

Suma wydatków:

Oszczędności:

Grudzień

Dochód:

Wydatki:

.....

.....

.....

.....

Suma wydatków:

Oszczędności:

Suma oszczędności w roku:

FINANSE W PRZEDSIĘBIORSTWIE

Nie każdy pracuje na etacie u kogoś. Monika wie, że ludzie potrzebują miejsca, gdzie przy dobrej kawie będą mogli się spotkać oraz spokojnie porozmawiać. Dlatego zdecydowała się założyć własne przedsiębiorstwo i otworzyć kawiarnię.

Monika musiała ponieść sporo kosztów: wynajęła lokal, kupiła różnego rodzaju urządzenia umożliwiające jej prowadzenie kawiarni.

To nie wszystko, zatrudniła też Jacka, który pomaga jej obsługiwać klientów. Jego wynagrodzenie to również koszt Moniki.

Monika ponosi kilka kosztów miesięcznie. Koszty takie jak wynagrodzenie pracownika, rachunki za prąd i wodę oraz czynsz za wynajęcie lokalu płaci raz w miesiącu.

Nawet koszty zakupu kawy i ciasta dokonuje raz w miesiącu, bo tak uzgodniła z dostawcami.

Klienci Moniki płacą za ciasto i kawę, które u niej kupili. Jeżeli płacą kartą to właścicielka widzi rosnącą sumę pieniędzy na swoim koncie w banku. Jeżeli płacą gotówką, to wartość pieniędzy w kasie się zwiększa.

Czym różnią się przychody od dochodów? Od tego co Monice zapłacą klienci, czyli od przychodów musimy odjąć wszystkie koszty.

Jeżeli coś Monice zostanie to będzie to dochód, jeżeli nie, biznes nie będzie dochodowy. Dochód nazywany jest też zyskiem brutto.

Przychody:	10 000 zł
- Koszty:	4 000 zł
Zysk brutto:	6 000 zł

Tym zyskiem Monika musi podzielić się jeszcze z urzędem skarbowym, czyli musi zapłacić podatek dochodowy. Podatki to część pieniędzy, które oddajemy Państwu na wspólne cele np. drogi, opiekę zdrowotną, policję i inne rzeczy. Podatek nazywa się dochodowy, bo jest liczony od kwoty dochodu. Jeżeli stopa podatku wynosi 19% Monika musi zapłacić 1 140 zł podatku ($6000 \text{ zł} \times 19\%$), a to oznacza, że zysk netto jej kawiarni to 4 860 zł.

Zysk brutto:	6 000 zł
- podatek dochodowy 19%:	1 140 zł
Zysk netto:	4 860 zł

Gdyby przychody Moniki były równe poniesionym kosztom lub nawet mniejsze niż poniesione koszty Monika nie będzie miała dochodu. Z tego też względu nie zapłaci podatku dochodowego.

Sprawdźcie swoje siły!

Przedsiębiorstwo osiągnęło przychód w kwocie 65 000 zł.
Jego koszty to 60 000 zł.

- A. Oblicz wartość dochodu przedsiębiorstwa.
- B. Jaka będzie wartość podatku dochodowego, którego stopa wynosi 19%?
- C. Jaka będzie wartość zysku netto, uwzględniając podatek dochodowy obliczony w punkcie B.

ODPOWIEDŹ

Myślisz nad otwarciem własnej firmy. Chciałbym, żeby Twoje przedsiębiorstwo osiągnęło zysk netto w kwocie 10 530 zł miesięcznie. Jaka musiałaby być wartość dochodu (zysku brutto) aby było to możliwe? Stopa podatku dochodowego wynosi 19%.

ODPOWIEDŹ

OSZCZĘDZANIE I INWESTOWANIE

Czy wiecie czym się różni oszczędzanie od inwestowania? Pozwólcie, że wyjaśnię Wam to na przykładzie. Każdy z nas na co dzień korzysta ze światła. Zapalamy różnego rodzaju lampy, gdy robi się ciemno, a potem płacimy za prąd, który został zużyty.

Gdy przepali się żarówka to musimy wymienić ją na nową.

Ale zanim to zrobimy musimy kupić nową żarówkę. Aby to zrobić mamy dwie możliwości: możemy kupić tradycyjną żarówkę (tę po prawej) lub nowoczesną żarówkę ledową.

Tu dochodzimy do sedna sprawy, bo wybór żarówki pomoże nam zrozumieć różnicę między oszczędzaniem i inwestowaniem.

Tradycyjna żarówka jest tańsza w zakupie, ale zużywa dużo prądu i znacznie szybciej się przepala, z kolei żarówka ledowa zużywa o 80% mniej prądu i świeci 15 razy dłużej od zwykłej żarówki, ale jest od niej droższa.

Jeżeli kupimy tanią, zwykłą żarówkę, zaoszczędzimy trochę pieniędzy w dniu zakupu.

Jeżeli kupimy nowszą, droższą, żarówkę ledową, będziemy oczekiwali dwóch korzyści w przyszłości:

- niższego rachunku za prąd,
- rzadszej wymiany żarówki na nową.

Z perspektywy czasu zakup droższej ledowej żarówki może okazać się znacznie korzystniejszy.

To, co? Kupujemy tańszą, żeby dzisiaj mieć więcej oszczędności czy też kupujemy droższą, rezygnując z oszczędności dzisiaj, aby je mieć w przyszłości?

W tym przykładzie zakup żarówki ledowej możemy uznać za inwestycję, bo z tego wydatku spodziewamy się korzyści w przyszłości. Na tym polega inwestowanie.

Podsumujmy: gdy wydajemy mniej pieniędzy wówczas oszczędzamy to czego nie wydaliśmy. Najwięcej zaoszczędzimy jak nic nie wydamy.

Gdy inwestujemy, wydajemy pieniądze po to, żeby w przyszłości mieć korzyści. Im więcej wydajemy na inwestycje, tym więcej korzyści się spodziewamy.

Sprawdźmy czy potrafisz rozróżnić obydwa zjawiska.

ODPOWIEDŹ

Czy zakup paneli solarnych to oszczędność czy inwestycja?

ODPOWIEDŹ

Czy zakup biletu na autobus, zamiast nowego samochodu to inwestycja czy oszczędność?

Po co ludziom oszczędności? Jak wiecie na niebie nie zawsze świeci słońce, a w życiu nie zawsze jest tak jakbyśmy sobie tego życzyli.

Oszczędności pozwalają przetrwać trudniejsze momenty w życiu, gdy np. tracimy pracę lub gdy mamy niespodziewane wydatki.

Oszczędności są ważne z jeszcze jednego powodu. Dzięki temu, że mamy oszczędności możemy sobie pozwolić na inwestycje. Pamiętajcie? Żarówka ledowa była droższa.

Jest jeszcze jedna różnica między oszczędnościami i inwestycjami. To ryzyko.

Ryzyko oznacza, że nie wszystko w przyszłości musi się wydarzyć tak jakbyśmy sobie tego życzyli.

Przy inwestycjach spodziewamy się korzyści w przyszłości. Przyszłości nikt z nas nie zna. Niektóre wydarzenia można przewidzieć z dużym prawdopodobieństwem, inne nie.

To tak jak z pieczeniem ciasta. Możecie zainwestować w najlepsze produkty, poświęcić dużo czasu a i tak nigdy nie wiecie czy ciasto się uda i będzie smaczne.

Uważajcie na inwestycje, w których obiecują Wam duże zyski w przyszłości. Bardzo często im większe zyski ktoś obiecuje tym mniejsze jest prawdopodobieństwo, że rzeczywiście je otrzymacie.

Oszczędzanie wg metody 6 słoików

Przygotuj w domu 6 słoików, na każdy z nich naklej przygotowaną etykietę i zacznij oszczędzać wrzucając do poszczególnych słoików odpowiednią część swoich oszczędności. To od Ciebie zależy, w którym ze słoików będzie najwięcej pieniędzy.

Na co przeznaczysz swoje pieniądze?

BEZPIECZNE FINANSE

Kiedy ostatnio patrzyliście w niebo?

Dawno temu, gdy jeszcze nauka nie była tak rozwinięta ludzie przewidywali pogodę na podstawie koloru i wyglądu chmur.

Ciekawe prawda?

Wiele zjawisk na tym świecie daje się przewidzieć. Wy sami też to potraficie, chcecie się przekonać?

Jaka pora roku nastąpi po lecie? To jasne będziemy mieli jesień, a co będzie po jesieni? Nikt nie ma wątpliwości, będziemy mieli zimę.

W finansach też możemy wiele zjawisk przewidzieć. Wielu naukowców i instytucji zajmuje się tym zawodowo.

Skoro jesteśmy w stanie przewidzieć sytuacje, także i te, których chcielibyśmy uniknąć, możemy coś zrobić, aby do nich nie doszło lub chociaż ograniczyć ich niechciane i niepożądane skutki.

Pokażę Wam kilka ważnych instytucji, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa naszych finansów.

Do najważniejszych należą: **Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Finansowego i Bankowy Fundusz Gwarancyjny.**

Zacznijmy od Narodowego Banku Polskiego (NBP), który to jest bankiem centralnym.

To wyjątkowy bank, bo nie obsługuje ani przedsiębiorstw, ani ludzi.

Przedsiębiorstwa i osoby fizyczne obsługują banki tzw. komercyjne, natomiast NBP obsługuje finanse rządu, dba o stabilność systemu finansowego oraz emituje i kontroluje ilość pieniądza w obiegu.

Nikt inny nie może emitować pieniędzy, ale zdarzają się tacy, którzy próbują banknoty podrobić. Dlatego te legalne są drukowane w Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych, a monety są bite w Mennicy Polskiej.

Bank centralny dba o wartość pieniądza kontrolując poziom inflacji. Co to oznacza?

Wyjaśnię to na przykładzie: jeśli co miesiąc otrzymujecie kieszonkowe w wysokości 12 zł a batonik kosztuje 3 zł to w danym miesiącu możecie kupić za swoje kieszonkowe 4 batoniki. Jeśli wystąpi inflacja i cena batonika wzrośnie do 4 zł, a kwota waszego kieszonkowego nie ulegnie zmianie to w kolejnym miesiącu za swoje kieszonkowe kupicie już tylko 3 batoniki. Jak widzicie inflacja wpływa bezpośrednio na realną wartość Waszego kieszonkowego.

Kolejną rolą banku centralnego, w ramach nadzoru nad stabilnością systemu finansowego, jest zapewnienie wiarygodności i wypłacalności banków komercyjnych.

Jak wicie spokój zapewnia nam właściwy odpoczynek oraz pozwala na rozwój i spełnianie marzeń.

W jaki sposób bank centralny wpływa na stabilność finansową? Np. reguluje wysokość stóp procentowych. Już tłumaczę.

W bankach można ulokować swoje pieniądze i w zamian za to otrzymywać odsetki wyliczone na podstawie ustalonego oprocentowania. Bank również może udzielić Wam kredytu, który będziecie musieli spłacić w kwocie powiększonej o oprocentowanie czyli tzw. odsetki.

Co to są te odsetki? Odsetki to z jednej strony wynagrodzenie dla Was za ulokowanie swoich oszczędności w banku, z drugiej strony to również wynagrodzenie dla banku, które będziecie musieli zapłacić za udostępnienie Wam pieniędzy w przypadku wzięcia kredytu.

Jeżeli stopy procentowe będą wyższe, to klienci banków otrzymają więcej odsetek od lokat, ale będą również musieli płacić większe odsetki od kredytów. Dlatego jeśli nastąpi taka zmiana to ci pierwsi będą zadowoleni, a drudzy już nie.

Bank centralny musi więc kontrolować poziom stóp procentowych, które zapewnią bezpieczeństwo finansowe oraz harmonijny rozwój kraju.

Kolejną instytucją, którą warto znać jest Komisja Nadzoru Finansowego (KNF).

Pracownicy KNF kontrolują instytucje finansowe, np. banki komercyjne z punktu widzenia ich wiarygodności finansowej. Badają czy Wasze oszczędności, które zdeponowaliście w banku są należycie zabezpieczone.

Szukają różnych symptomów nadchodzących problemów finansowych, np. przeprowadzają kontrolę w banku, który za chwilę może być niewyłączalny.

Takie działania KNF-u pozwalają uniknąć możliwych strat.

Chodzi również o to, aby bankructwo jednego banku nie pociągnęło za sobą bankructwa kolejnych banków. Jeśli takie coś się wydarzy mówimy wtedy o efekcie domina na rynku finansowym.

KNF prowadzi również akcję ostrzegawczą. Coraz częstszym zagrożeniem dla Waszych pieniędzy są obietnice dużych zysków w przedsiębiorstwach, które próbują udawać wiarygodne instytucje ale tak naprawdę oszukują.

To tak zwane piramidy finansowe, które znikają razem z pieniędzmi, które zostały do nich wpłacone.

Na stronie KNF w zakładce *Dla konsumenta* znajdziecie listę przedsiębiorstw, z którymi nie powinniście zawierać żadnych umów, a już w szczególności nie dawać im dostępu do swoich pieniędzy.

Kolejną ważną instytucją jest Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG)

Nie wszystkich bankructw można uniknąć. Tak samo zdrowy tryb życia zmniejsza ryzyko zachorowania, ale nie gwarantuje, że nigdy nie będziecie chorować. Co się dzieje, jak już mamy do czynienia z bankructwem banku? Wtedy z pomocą przychodzi BFG.

Jeżeli w banku, który zgłosił swoją upadłość mieliście pieniądze, to nie wpadajcie w panikę.

Jeżeli trzymaliście w tym banku nie więcej niż równowartość 100 000 euro, czyli prawie pół miliona złotych, to BFG wypłaci Wam te pieniądze. W całości, co do grosza!

A co jeśli macie dwa razy tyle pieniędzy? Trzymajcie je w dwóch różnych bankach, w każdym równowartość 100 000 euro i wtedy są bezpieczne. A jeśli macie 3 razy więcej to trzymajcie je w trzech różnych bankach... i tak dalej.

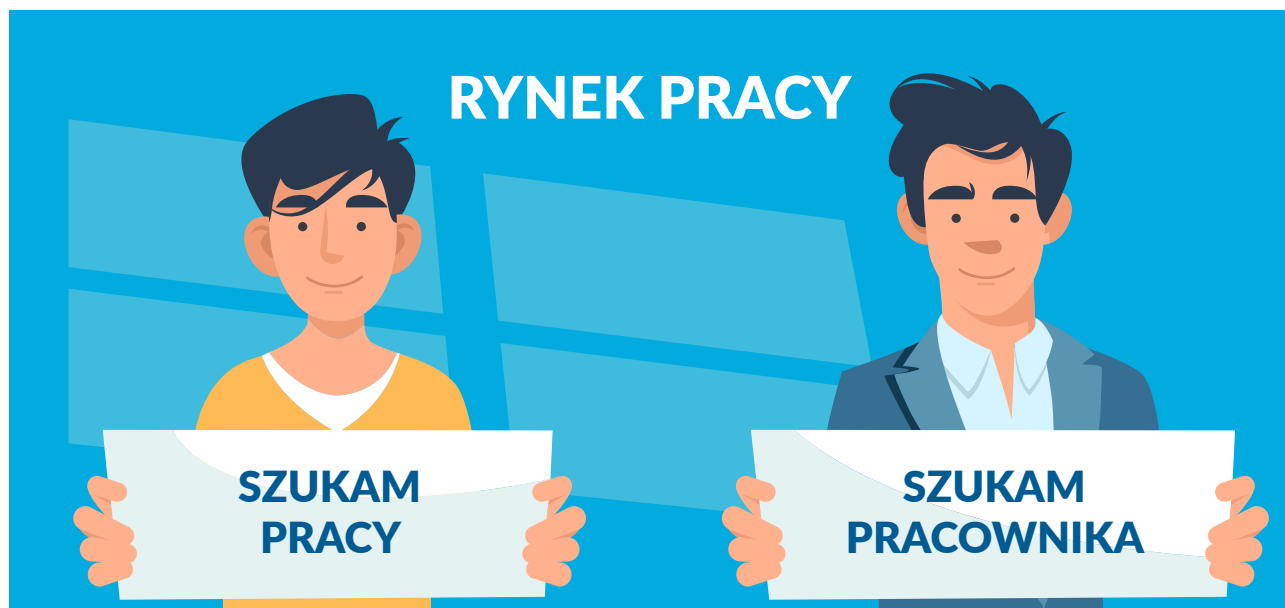
Jeżeli właśnie zobaczyliście w telewizji informację o upadłości banku, w którym trzymaliście pieniądze, możecie spokojnie wrócić do swoich zajęć. Ten spokój zapewni Wam właśnie BFG.

MOJA PIERWSZA WYPŁATA

Czy zastanawiacie się jak będzie wyglądał wasz pierwszy dzień w pracy? Ja nie miałem pojęcia czego się spodziewać.

Niezależnie co będziecie tam robić, ważne jest abyście wybrali zawód, który sprawi Wam radość.

Zanim dostaniecie pracę musicie spotkać się z kimś, kto szuka pracownika. Czeka Was rozmowa o pracę.

W tej rozmowie biorą udział dwie strony: potencjalny pracownik, w tym przypadku będzie to każdy z Was oraz pracodawca, czyli przedsiębiorstwo, która szuka pracownika.

Spotkanie się osób szukających pracy z tymi, którzy pracę oferują nazywamy rynkiem pracy. Nie jest to określone miejsce fizyczne. Właściwie coraz częściej do takiego spotkania dochodzi za pośrednictwem internetu.

Jeżeli mamy **rynek pracownika**, oznacza to, że macie znacznie większe szanse na zatrudnienie, nawet jeżeli nie spełnicie wszystkich stawianych przez firmę wymogów. Dzieje się tak dlatego, że jest mało kandydatów do pracy.

Gdy mamy **rynek pracodawcy**, wówczas jest bardzo wiele osób takich jak Wy, którzy szukają pracy. Przedsiębiorstwo ma bardzo duży wybór, więc wybierze najlepszego kandydata.

Podobnie jest z wynagrodzeniem. Jeżeli szukacie pracy, a jest rynek pracownika to pewnie wynegocjujecie wyższą pensję w porównaniu do sytuacji, w której występuje rynek pracodawcy.

No dobrze, to mam teraz pytanie. Czy to co zostało powiedziane do tej pory oznacza, że Wasza praca nie zależy od Was?

Zależy i to w bardzo dużym stopniu.

Po pierwsze przed Wami otwierają się możliwości kontynuacji edukacji, która pozwoli Wam zdobyć kolejne umiejętności i wiedzę. Gdy je zdobędziecie będziecie bardziej atrakcyjnym kandydatem do pracy dla przedsiębiorstwa bo będziecie mieli więcej do zaoferowania.

Po drugie możecie wybrać dalszą ścieżkę edukacji i swojej kariery w branży, która się dopiero rozwija.

Pokazują to tzw. megatrendy czyli duże zmiany społeczne, gospodarcze, polityczne i technologiczne, które dzieją się powoli i oddziałują na ludzi przez dłuższy czas.

Do tych zmian możemy zaliczyć rozwój sztucznej inteligencji i automatyzacji, starzenie się ludzi w krajach bogatszych, większe zainteresowanie spersonalizowanymi usługami i produktami.

Zmiany dzieją się na naszych oczach. Jeszcze kilka lat temu nikt nie myślał o takim zawodzie jak youtuber.

W profesjach, w których wykonuje się powtarzalne czynności, będzie coraz trudniej znaleźć pracę. Przykładowo pracownicy myjni ręcznej zostali zastąpieni maszynami, które nie proszą o podwyżkę i urlop.

Jeżeli chcecie mądrze zaplanować przyszłość powinniście śledzić tak zwane kompetencje przyszłości. Społeczne, poznawcze i techniczne.

Kompetencje przyszłości

Wiele ważnych kompetencji możecie nabyć kontynuując naukę, np. na Politechnice Gdańskiej.

KREDYT I POŻYCZKA

Te drzwi prowadzą do niezwykłego miejsca, które zmienia każdego człowieka. Do biblioteki. Czytając książki widzicie świat oczami ich bohaterów i na jakiś czas przenosicie się do innego świata.

Stąd powiedzenie - kto czyta książki, żyje podwójnie.

Biblioteka to niezwykle miejsce choć jej działanie polega na pożyczaniu książek. Skoro tak wiele osób korzysta z usług biblioteki dlaczego mówi się „dobry zwyczaj nie pożyczaj”?

Żeby odpowiedzieć na to pytanie musimy powrócić do świata finansów, bo powiedzenie to dotyczy pożyczania pieniędzy, a nie książek.

Długi nie są fajne. Zaciągamy je, bo możemy za nie sobie kupić coś na co nas nie stać. Niestety później musimy wszystko spłacić.

Specjalnie powiedziałem o długu, bo długiem będzie pożyczka, ale też kredyt. Wiedzieliście, że to nie to samo?

Podobnie jak szkoła i uczelnia mają cechy wspólne i różnice, tak samo jest z pożyczką i kredytem.

Zacznijmy od podobieństw. Zarówno pożyczka jak i kredyt, polega na przekazaniu pieniędzy innej osobie lub przedsiębiorstwa na ustalonych warunkach. Na tym podobieństwa się kończą.

Kredyt

≠

Pożyczka

Przejdźmy zatem do różnic.

Pierwsza z nich wyjaśnia dlaczego znajomi nie mogą udzielić Wam kredytu. Mogą to robić tylko banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK). Pożyczki natomiast może udzielić każdy.

Kredyt, w odróżnieniu od pożyczki, zawsze musi mieć formę pisemną, dlatego wymagane jest podpisanie umowy „kredytowej”. W przypadku pożyczki, której kwota jest mniejsza niż 1 000 zł umowa może mieć formę ustną.

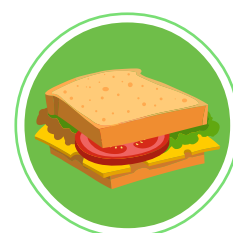
Kredyt udzielany jest w konkretnym celu. Więc, gdy chcecie sfinansować swój lot w kosmos... taki cel wydania pieniędzy pewnie nie spotka się ze zrozumieniem w banku. W przypadku pożyczki nikt was nie zapyta na co potrzebujecie pieniędzy.

Kredyt to najprościej mówiąc udostępnienie przez bank pieniędzy na określony cel i z góry ustalone warunki spłaty.

Pożyczka z kolei oznacza udostępnienie komuś różnych rzeczy, nie tylko pieniędzy. Pamiętajcie bibliotekę? Tam pożyczaliście książki, nie pieniądze.

Kredyt zawsze kosztuje. Im większy zaciągnięcie, tym większy będzie jego koszt.

Pożyczka nie musi kosztować. Dlatego jak pożyczacie komuś pieniądze np. na kanapkę, to nie musicie wcale żądać od niego zwrócenia większej kwoty niż pożyczyciście.

Chciałbym Wam jeszcze opowiedzieć o wielu innych ciekawych sprawach związanych z finansami dlatego zapraszam Was na Wydział Zarządzania i Ekonomii, na Politechnice Gdańskiej. Tu zawsze chętnie dzielimy się swoją wiedzą.

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA
I EKONOMII

NARODOWY
BANK POLSKI

Projekt realizowany
z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej

ŚWIAT FINANSÓW

Uczelnie szkołom – o finansach z NBP. Edycja II